

## *Práce ruského dělostřelectva v boji u Stanislavova v červencové ofenzivě roku 1917.*

Rychle za sebou jdoucí události současného života zatlačují i to, co jsme teprve zcela nedávno prožili, do oblasti historie, takže i činní účastníci prožitých událostí zapomínají na to, co minulo. Také na tak zvanou „červnovou“, a podle nového kalendáře „červencovou“ ofenzivu ruské armády roku 1917 se již zapomnělo a v literatuře, kromě krátkého nástinu v díle generála Denikina „Přehled ruských zmatků“ jest jí věnováno jen málo pozornosti. Jen Češi slavnostně oslavili desetileté výročí svého vítězství u Zborova — které bylo dílčím úspěchem 7. ruské armády. Zatím však červencová ofenziva заслужuje podrobnějšího studia a boj XII. ruského sboru u města Stanislavova měl by zůstat v paměti jako boj, v němž naposledy před zhasnutím jasně vzplanula statečnost staré ruské armády a zvláště vynikla vysoká úroveň umění ruského dělostřelectva.

Jak známo, zamýšleno ještě před revolucí na jaře 1917 zahájit ofenzivu ruské armády v souvislosti s rovněž zamýšlenou ofenzivou spojenců. Po revoluci se neustoupilo od této myšlenky. Ale rozklad ruské armády, který začal zároveň s revolucí, donutil ruské vedení k tomu, aby odkládalo uvedení této myšlenky ve skutek na dobu pozdější a pozdější a konečně odsunulo všechny strategické úvahy až na druhé místo, postavivši na první místo důvody čistě psychologické. Ať je tomu jakkoliv, bylo konec konců rozhodnuto zahájit ofenzivu na jihozápadní frontě, která si lépe než ostatní zachovala svou bojeschopnost. Hlavní úder měl být veden II. a VII. armádou z linie Pomorzany—Brzežany na frontu Gliňany

—Lvov. VIII. armádě, kterou nedávno předtím převzal generál Kornilov, byla svěřena jen úloha demonstrace: začítí ofensivu na jih od Dněstru ve směru na Stanislavov za několik dní po zahájení hlavní ofensivy, s úkolem připoutati na sebe nepřátelské síly a znemožniti mu přesuny vojsk.

Ve skutečnosti to dopadlo docela jinak.

Podle direktivy, kterou generál Kornilov dostal, zvolil pro hlavní úder své armády XII. sbor, jenž stál na pravém křídle armády.

Posice sboru (viz náčrt) se táhla po levém břehu řeky Bystrice od vesnice Jamnica (v to) po vesnici Zagvozde (v to). Její přední linie šly podél úpatí výšin, táhnoucích se rovnoběžně s tokem řeky Bystrice a pokrytých křovinami a lesy, kromě k ruské straně obráceného západního svahu výšiny 353 a části posice na západ od města Stanislavova.

Rakouské posice (skupina generála Kirchbacha), výše položené, ovládaly po celé délce fronty posice ruské. Přední zákopy obou protivníků se téměř dotýkaly, jsouce od sebe odděleny jen drátěnými překážkami, vlastními i cizími, na odkrytých prostranstvích vzdalovaly se od sebe až na půl kilometru i více; ve vesnici Jamnica byl jen západní okraj v našich rukou; zbývající část patřila Rakušanům a byla jimi silně opevněna. Za předními rakouskými zákopy byly ještě dvě, místy i tři linie zákopů s opevněnými opěrnými body, úkryty pro osádku a betonovanými pozorovatelnami; takové pozorovatelné byly i v 1. linii. Týl ruské posice na sever od Stanislavova opíral se o příkrý, téměř strmý pravý břeh řeky Bystrice u výšiny 352, a k jihozápadu od Stanislavova přecházel do nízké, téměř močálovité roviny mezi řekami Bystřica Zolotvinska a Bystřica Nadvorňanska. Ke komunikaci předních posic s týlem, kromě dvou stálých mostů u Stanislavova, bylo postaveno přes říčky několik provisorních mostů.

XII. sboru velel v té době generál Čeremisov a velitelem jeho dělostřelectva byl generál Čumakov (donský kozák). Sbor skládal se ze tří divisi: 19. divise s dělostřeleckou brigádou téhož čísla, 117. divise s jedním oddílem 117. děl. brigády a 164. divise s 48. děl. brigádou. Z dělostřeleckých jednotek patřily ke sboru ještě: 12. houfnicový oddíl 48 linkových houfnic,<sup>1)</sup> oddíl 2. těžké dělostřelecké brigády o 2 bateriích 6 palcových<sup>2)</sup> 120 pudových<sup>3)</sup> děl a jedné baterii 42 linkových<sup>4)</sup> dalekonosných kanonů, konečně jedna četa rakouských 10·5 cm houfnic, přičleněné k 19. dělostřelecké brigádě.

Celkový rozklad armády dotkl se i vojsk sboru. Všude se pořádaly meetingy. Zákopy se již neudržovaly v dřívějším pořádku. Na stavbu nových a vyčištění starých spojovacích zákopů nedalo se ani pomýšleti, poněvadž rotý k tomu určené dávaly přednost mnohem důležitější práci: řešení otázky průlivů, otázky míru bez anexí a kontribucí atd. Z téže příčiny, aby se neztrácel čas dovozem dříví z týlu na vaření potravy a na topení, rozbíraly se na palivo i výše zmíněné mosty. Nutno býti spravedlivým k vojenským komitétům sboru, že téměř vždy vycházely vstříc požadavkům velitelů a zdržovaly, pokud to bylo v jejich silách, vroucí

<sup>1)</sup> 120 mm. 1 čárka = 2·5 mm, 10 čárek = 1 palec = 2·5 cm.

<sup>2)</sup> 15. cm.

<sup>3)</sup> 1965·60 kg. 1 pud = 16·38 kg.

<sup>4)</sup> 11·25 cm. (Pozn. překl.)

masu vojáků. Buď jak buď, zvláštních nějakých výstřelků v jednotkách sboru nebylo. Je tudíž pochopitelný poplach, který způsobil ve velitelském sboru příchod trestaneckého pluku, postaveného podle nápadu ministra války Kerenského z trestanců, kteří projevíli přání „vykoupiti svou krví zločiny, které spáchali“. Na štěstí po krátkém nezdařilém pokusu dostati pluk na frontu, byl pluk na naléhavé žádosti velitele sboru odveden a zmizel z obzoru sboru do týlu.

Hlavní prací pro přípravu pěchoty k ofenzivě bylo přemlouvání. Generál Čeremisov většinu času ztrávil za tím účelem na objížďkách pluků. S týmž cílem přijížděli z Petrohradu různí pohostinští herci. Ke sboru dojížděl i sám „vrchní velitel“ Kerenský. Vojáci spokojeně naslouchali všemu tomu přemlouvání a jako by s ním souhlasili, ale přes to nejevili nějaké chůti jíti dopředu.

Poněkud lépe bylo tomu u dělostřelectva, zvláště v starých jednotkách, které se sice počaly také již rozkládati, ale do té doby si ještě zachovaly svou bojeschopnost a neodmítaly plnění bojové úkoly; dělostřelecké parky sboru, doplněné většinou starými jezdci, poskytly dokonce veliké procento dobrovolníků při formování kornilovského úderného praporu. Přes to přese vše musil velitel dělostřelectva navštěvovati baterie jen za účelem rozhovoru s nimi. Jednotky nově v týlu postavené počaly se rozkládati již od prvních okamžiků své existence a jejich velitelé neměli na ně nijakého vlivu. Téměř před samou operací došly ke sboru dva lehké houfnicové oddíly, právě postavené v Caricyně. Vystoupivše z vlaků, nejdříve poslaly k veliteli dělostřelectva deputaci s jakýmsi požadavky, při čemž hrozily, že nepůjdou do posice, nebudou-li tyto požadavky splněny. Velitel dělostřelectva delegáty nepřijal a skrze zástupce sborového dělostřeleckého komitétu nařídil oznámiti oddílům, že nevyplní nijakých požadavků a že se oddíly mohou vrátiti tam, odkud přišly. Taková odpověď zarmoutila nově přibylé dělostřelce, i šli pak bez odmluvy do příkázaných posic a počali se cvičiti ve střelbě, v níž dokonce nebyli ani vycvičeni.

Jakmile byl sboru uložen aktivní úkol, byl zároveň zesílen třemi pěšími divisemi: 10., 56. s jejich dělostřeleckými brigádami a 2. zaamurskou se 104. děl. brigádou, jakož i dvěma jezdeckými divisemi: Tuzemskou (t. zv. „Divokou“), postavenou z kavkazských horalů a z kavkazské kozácké, s příslušnými kozáckými oddíly dělostřelectva. Ke sboru byl dán i právě postavený kornilovský úderný prapor, silný asi 1500 bodáků. Z dělostřeleckých jednotek došly z Ruska kromě zmíněných již dvou lehkých houfnicových oddílů ještě druhý oddíl 117. děl. brigády a od 7. armády před samým bojem jeden houfnicový a jeden těžký oddíl.

Tak se celé dělostřelectvo u XII. sboru skládalo na počátku operací:

|                                       |                       |
|---------------------------------------|-----------------------|
| z 6 dělostřeleckých brigád            | 216 leh. děl.,        |
| z 2 kozáckých dělostřeleckých oddílů, | 24 leh. děl.,         |
| z 2 houfnicových oddílů,              | 24 houfnice 120 mm.,  |
| z 2 lehkých houfnicových oddílů,      | 24 houfnice 1125 cm., |
| z 2 těžkých oddílů,                   | 8 kanonů 15 cm.,      |
|                                       | 8 houfnic 15 cm.,     |
|                                       | 8 kanonů 109 cm.,     |
| čety rakouských houfnic,              | 2 houfnice 105 cm.,   |

celkem 314 děl.

Při nejistém duchu vojska nemohla se volba úseku pro útok i sám způsob provedení útoku ani zdaleka opíratí o pouhé taktické úvahy. První úder musily provéstí hlavně úderné prapory, postavené v jednotlivých divisích. Kdyby byly ztráty u těchto praporů poněkud větší, nešla by ostatní pěchota kupředu a byly by zbytečně obětovány nejlepší lidé. Proto bylo nutno, aby pěchota postupovala neustále pod mocnou ochranou dělostřelectva i jeho nepřetržitým pozorováním, aby uchránilo pěchotu od různých neočekávaných příhod, ke kterým by mohlo dojít, zvláště v lesnaté krajině, kde by pěchota mohla zůstatí bez účinné podpory dělostřelectva. Podle těchto úvah bylo na poradě vyšších velitelů u sboru rozhodnuto, zvoliti pro útok pravý, odkrytý úsek posice od vesnice Jamnice do vesnice Pasečna. Velitel sboru souhlasil s tímto řešením. Zanechav na pasivním úseku od vesnice Pasečna po vesnici Zagvozdě 164. pěší divisi s její 48. děl. brigádou, sloučil veškeré ostatní dělostřelectvo v útočnou dělostřeleckou skupinu, podřízenou výhradně veliteli dělostřelecké skupiny gen. Čumakovu na celé přípravné období boje až do zahájení útoku pěchotou. Tomuto dělostřelectvu bylo dáno za úkol: umožniti pěchotě, aby prorazila nepřátelskou posici s nejmenšími co možná ztrátami.

Tento článek je psán hlavně podle vzpomínek jednoho z účastníků tohoto boje, dělostřelce, a má za účel osvětliti práci dělostřelectva. Proto se bude v dalších řádcích mluvíti jen o dělostřelectvu.

Velitel dělostřelectva, utvořiv si malý štáb, ihned se dal do vypracování plánu činnosti dělostřelectva. Bylo nutno co nejdříve rozestaviti baterie do postavení podle tohoto plánu a poskytnouti jim možnost, aby se podrobně seznámily s úkoly, které na ně čekaly, neboť času bylo málo: směrnice o ofensivě došly uprostřed června a sama ofensiva byla stanovena na 1. července, později odložena na 7. července. Avšak velká přípravná práce byla inspektorem dělostřelectva učiněna již dříve, ježto všeobecná ofensiva očekávala se již na jaře. Na př.: 1. byl sestaven podrobný plán nepřátelských posic na frontě sboru v měřítku 80 m na 1 cm podle výsledků pozorování z pozorovatelů, pěšího průzkumu a hlavně leteckých fotografií, které byly ustavičně zasílány na velitelství inspektora dělostřelectva, kde se též zhodnocovaly; všechny cíle byly označeny a na plánu očíslovány, čímž se neobyčejně usnadnilo a zjednodušilo určování a přidělování cílů. Tento plán byl rozdán všem dělostřeleckým i pěším jednotkám. Občas se podle nových výsledků pozorování opravoval a znova vydával; 2. byly rekonoskovány všechny možné pozorovatelné a palebné postavení pro případ možných přeskupení a zasažení nových baterií; 3. byly postaveny klamné baterie; 4. inspektor dělostřelectva neustálým návštěvováním pozorovatelů i předních zákopů ujasnil si přesný a úplný obraz nepřátelských posic.

Hlavní úkoly, které bylo především třeba vyřešiti při sestavování plánu, byly:

1. prostrlení průchodů v překážkách pro pěchotu,
2. neutralisace zákopů,
3. umlčení dělostřelectva.

První úkol nebyl spojen s nijakými obtížemi, ježto ruské baterie zkušené již v tom, snadno přestřelovaly kombinovanou palbou ruských a francouzských granátů během jedné hodiny průcho-

dy až 20 sáhů široké. Proto stačilo, ukázali-li na místě velitelé pěchoty přesně, kde se mají průchody prostríleti, a na plánu ukázati baterie i určití čas k tomu potřebný.

Obtížnější bylo řešení druhých dvou úkolů.

O ničení zákopů, byť i jen na některých místech, nemohlo být řeči, jednak proto, že nebylo k tomu těžkého dělostřelectva, jednak i proto, že dřívější zkušenosti ukázaly, že to je velice těžké, že je k tomu třeba velmi mnoho času a nesmírné spotřeby střeliva. Jenom rychlá práce mohla dáti záruku úspěchu.

Totéž možno říci o umlčování dělostřelectva palbou v dělostřeleckém souboji. Soustředěním palby jistě počtu baterií bylo by možno úplně umlčeti dělostřelectvo nepřátelské, ale, jak ukázala zkušenost u vlastních i nepřátelských baterií, dobré baterie, zřejmě neotřesené, zahájily ihned zase palbu v rozhodných chvílích boje. A k úplnému umlčení dělostřelectva bylo zase potřebí dlouhé doby.

Velitel dělostřelectva, probrav tyto otázky s velitelem sboru a podav mu své návrhy stran zákopů, učinil toto rozhodnutí:

1. Co možná zničiti palbou těžkých a houfnicových baterií opevněné body, ukázané velitelem sboru a mající zvláštní význam, jako na př. opevnění u Jamnice. Pro nedostatek těžkých baterií bylo nutno svěřiti každé z nich dva takové úkoly. Situace se poněkud zlepšila, když nedlouho před bojem došel od 7. armády jeden těžký a jeden houfnicový oddíl.

2. Kombinovanou palbou šrapnelů a granátů z lehkých baterií neutralisovati první linii zákopů, t. j. donutiti osádku, aby se ukryla, a pak, až naše pěchota vyrazí k útoku, zabrániti přechodu záloh nepřátelských k 1. linii pohyblivou palebnou překradou. Totéž se mělo udělati i s druhou linií zákopů po dobytí první linie, a potom i s třetí.

Hlavní nebezpečí pro útočící pěchotu hrozilo od skupiny baterií (50—60 děl), rozložených za hřbetem výšiny 353, na jih od Pavetče, frontálně k zamýšlenému útoku. Ostatní dělostřelectvo, rozložené k jihozápadu od vesnice Sofiovka po lesnatých svazích výšiny, bylo méně nebezpečné, neboť ani ne všechny jeho baterie mohly stříleti na útočící pěchotu a část jich byla zaměstnána palbou našeho pasivního úseku; při umlčení první skupiny ztrácela druhá úplně význam.

Velitel dělostřelectva (inspektor dělostřelectva XII. sboru) se rozhodl:

1. určití k boji s druhou skupinou několik houfnicových a těžkých baterií a umlčeti první plynovými střelami; ponechati si možnost pro případ potřeby kromě toho soustřediti na ni palbu více než dvou set děl;

2. k neutralisaci veškerého nepřátelského dělostřelectva v důležitém okamžiku, kdy všechna pěchota vyrazila k útoku, zničiti nebo aspoň na čas poškoditi „oči“ nepřátelského dělostřelectva, to jest jeho pozorovatelný.

K vyplnění prvního úkolu byla určena skupina těžkých a houfnicových baterií a k boji s druhou skupinou, t. j. k plynovému útoku na hlavní masu nepřátelského dělostřelectva, byl určen jeden oddíl lehkého dělostřelectva. Aby mohl stříleti co nejdále do týlu posice, byla pro něj vybrána palebná postavení co nejvíce posunutá kupředu (A), skoro až u samých prvních zákopů (viz náčrt);

aby nepřítel předčasně neobjevil baterie tohoto dopředu posunutého oddílu a aby se dosáhlo překvapení, bylo bateriím nařízeno zaujmouti palebná postavení teprve v noci před útokem a připravit postavení po technické stránce včas a pro každou baterii učiniti v nich zásobu 1000 plynových střel.

K vyplnění druhého rozhodnutí všechny zaznamenané pozorovatelný (kromě pozorovatelů v 1. linii zákopů, které ovšem nemohly konati svou práci, jakmile se soustředila na tuto linii masivní dělová palba) byly rozděleny mezi baterie, určené k jich potírání. Bateriím bylo nařízeno přesně se na ně zastřeliti, ale neničiti jich bez výslovného rozkazu velitele dělostřelectva.

Rozděliv baterie podle výše uvedených rozhodnutí, obrátil velitel dělostřelectva veškerou pozornost na spojení. Baterie se svými pozorovatelnými i pozorovatelnými veliteli skupin byly spojeny několika pojitky, mezi nimi i poštovními holuby; pozorovatelný velitelů skupin byly spojeny s pozorovatelnou velitele dělostřelectva; ten pak měl jistě spojení podzemním kabelem s velitelstvím sboru, které se ovšem při zahájení boje přemístilo z vesnice Tismenica do města Stanislavov do budovy dělostřeleckého štábu. Dohled nad spojovací službou byl svěřen velitelem dělostřelectva velitelům dělostřeleckých úseků. Kromě toho si určil velitel dělostřelectva dva pomocníky, kteří s ním společně pracovali o sestavení plánu a byli podrobně obeznámeni se všemi jeho předpoklady, takže mohli velitele zastoupiti. Tito pomocníci, jsouce u velitelů krajních skupin, byli povinni dozírat na plánovitost práce a na místě vyřizovati možná nedorozumění; při přerušení spojení s velitelem dělostřelectva měli samostatně vésti práci do té doby, až by spojení zase fungovalo.

V palebných postaveních baterií byly vystavěny podzemní úkryty pro střelivo a každá baterie měla kromě své vlastní úplné dotace ještě v těchto krytech: lehká 1000 ran, houfnicová a hrubá 500 ran. K organizaci nepřetržité dopravy dělostřeleckého střeliva byl určen zvláštní velitel této dopravy a zásobování.

Letecký oddíl přidělený dělostřelectvu umístil se v týlu za pozorovatelnou velitele dělostřelectva a spojil se s ní velmi důkladně.

Pro protiletadlovou obranu — ježto nebylo zvláštních protiletadlových baterií, byl po celé frontě sboru rozptýlen po četách jeden oddíl lehkého dělostřelectva.

Když byl definitivně určen den zahájení operace na 7. července, rozhodl se velitel sboru provést dne 5/VII dělostřeleckou demonstraci, při čemž pod ochranou dělové palby měli pěší hlídky provést průzkum úseků, jež byly určeny pro útok jejich jednotek. Velitel dělostřelectva využil toho k prověření toho, zda všechny baterie jsou dobře obeznámeny se svými úkoly a zda celý aparát velitelský pracuje pružně a poslušně.

Baterie prodělaly všechno to, co měly pak udělati podle plánu. nedotýkajíce se však nepřátelských pozorovatelů. Když po vystržení průchodů se palba přenesla na zákopy a zesílila, veškeré nepřátelské baterie zahájily silnou palbu na přední ruské zákopy a na baterie. Podle předem vydaného rozkazu vznesl se letoun, aby zjistil polohu baterií (rakouských) podle výstřelů a skontroloval ji podle své mapy; tutéž kontrolu konaly i dva upoutané balony.

Velitel dělostřelectva, dav možnost odejiti pěším hlídkám pod ochranou dělové palby, posunul poněkud palebnou přehradu pří-

skoky po 80 metrech (2 dílky náměru) a přesvědčiv se o úplné disciplině palby i o správné funkci velitelského aparátu, ukončil palbu.

Rakušané pokračovali ještě po nějakou dobu v palbě. V rakouské zpravodajské listině zpráv, která byla druhého dne zachycena, se pravilo: „V prostoru Stanislavova se pokoušeli Rusové o útok značnými silami, byli však naší palbou za těžkých ztrát odrazeni.“

Den 6. července prošel úplně ticho. Jen zřídka bylo ticho přerušováno výstřely jednotlivých ruských děl, která Rakušanům bránila spravití porušené drátěné překážky. Nutno říci, že Rakušané zřejmě nepřičítali zvláštního významu této práci, a proto se i v noci rozléhaly ojedinělé výstřely jen zřídka. Oddíl pro plynový útok palbou zaujal v noci svá palebná postavení.

Přišlo jitro 7. července, teplé a slunečné. Vanul slabý východní vítr, směrem k nepříteli. Lehká mlha poněkud zastírající dálku, se pomalu rozplývala a v průzračném vzduchu se ostře rýsoval nejprve hřeben výšiny 353 a pak postupně celý její svah.

Před zahájením palby zaslal velitel dělostřelectva veliteli oddílu pro plynový útok (A) přehledný náčrt rozložení baterií, označiv na něm pásmo, které zamýšlel postřelovati nejdříve. Jednomu letounu nařídil, aby byl pohotově vzlétnouti na počátku této palby, aby pozoroval dopady střel a jejich účinek.

Přesně v 8 hodin byl dán rozkaz k zahájení palby.

Lehké baterie metodickou palbou počaly prostřelovati průchody v drátěných překážkách a těžké i houfnicové baterie střílely právě tak na příkázané jim cíle v 1. linii.

V 9 hodin byly průchody prostříleny. Právě takovou metodickou, zastřelovanou a kombinovanou palbou šrapnelů a granátů počaly lehké baterie střílet na příkázané jim úseky předních zákopů a těžké a houfnicové baterie vzaly si na mušku své cíle v druhé linii.

Když palba lehkých baterií, postupně se zesilující a zrychlující, dosáhla veliké síly (znamení pro zahájení postupu pěchoty), vydal velitel dělostřelectva příslušným bateriím rozkaz, aby rozbily nepřátelské pozorovatelný.

Nepřátelské dělostřelectvo, které s počátku mlčelo, zahájilo zároveň s ruskou „bubnovou“ palbou na ruské zákopy i baterie silnou palbu, která se však stala ihned nepořádnou, a pak úplně ztichla; jen jednotlivé šrapnely, posílané odkudsi zdaleka zleva, vybuchovaly vysoko ve vzduchu: bylo zřejmo, že dělostřelectvo nepřátelské ztratilo své oči.

Současně nařídil velitel dělostřelectva oddílu pro plynový útok, aby střílel na určené mu pásmo a vypálil rychle po 200 ranách na baterii. Brzy hlásil letec, že střely dopadaly správně, že dým jejich výbuchů táhne posicí a že v palebných postaveních baterií je zřejmý jakýsi zmatený pohyb. Velitel dělostřelectva nařídil přenést palbu poněkud dále do týlu a rovněž vypáliti z každé baterie 200 ran. Letec opět hlásil, že baterie rychle odjíždějí ze svých postavení. Nebylo již potřebí střílet po této skupině. Jak se potom ukázalo, když ruská pěchota procházela nepřátelskými posicemi, byla část baterií nepřítelem opuštěna v palebných postaveních, část pak sice uspořádána v pochodové proudy — ale bez koní: bylo zřejmo, že obsluha v panice vypřáhla koně a ujela na nich.

Baterie, určená k boji s levou (jižní) skupinou, rovněž nemusily po ní dlouho střílet; letec vyslaný velitelem sboru do nepřátelského týlu, hlásil, že v týlu je panika a že baterie ujíždějí z posic.

Zatím pěchota přešla k útoku a palba z předních zákopů byla přenesena dále kupředu. Z pozorovatelů bylo zřetelně vidět, jak se na terénu rýsovala souvislá vlnitá čára výbuchů granátů, což byla pohyblivá palebná přehrada, řízená jedinou vůlí. Tu se posunovala pomalu vpřed, onde se zastavila na některou chvíli, jinde zase šla rychleji podle toho, kolik bylo nepřátelských zákopových linií. Brzy poté se od této čáry hýbaly nazad našemu týlu z různých míst malé kolony .....; to byli první zajatci .....

Když palba přešla poslední linií zákopů, zastavila se a pak úplně přestala.

V 11 hodin lehké ruské baterie posunuly se vpřed za svými divisemi. Na posicích zůstaly prozatím jen těžké a houfnicové baterie, pozorující ofensivu.

Boj byl skončen. Dělostřelectvo splnilo svou úlohu: pěchota prošla všemi liniemi nepřátelské posice téměř beze ztrát, kromě Kornilovského úderného praporu, který útočil na opevnění u Jamnice několik minut před určeným časem; proto měl prapor nějaké ztráty na zabítých a raněných.

Velitel dělostřelectva odevzdav velení zbývajících dělostřelectva jednomu ze svých pomocníků, odjel do štábu sboru, jenž se hnul vpřed za pěchotou, aby si tam vyžádal další rozkazy. Zde byl již i velitel armády, generál Kornilov, který políbil velitele dělostřelectva, gratuluje mu k vítězství. Mezi pozdravy, které dostal velitel dělostřelectva, byly i lichotivé projevy zástupců spojeneckých armád; vojska, která se zúčastnila operace, přisoudila mu vojenský kříž sv. Jiří, nejvyšší bojové vyznamenání té doby. Opis plánu dělostřelecké činnosti o této ofensivě vyžádaly si i vyšší štáby...

Tímto vítězstvím neobyčejně se povznese duch vojska. Vojáci se jaksí ihned vzpružili, tváře jim zjasněly, o meetincích nebylo řeči. Do útoku nešly jen úderné prapory, nýbrž celé pluky. Ke 13/7 obsadila vojska sboru Halič, za úporných bojů došla až k řece Lomnica a přešedše ji, obsadila Kaluž. Pro příští den se zamýšlela další ofensiva. Společně s XII. sborem postoupila i celá 8. armáda. Zdálo se, že se vracejí lepší dnové ruské armády, že se křísila její bojeschopnost. Za této ofensivy bylo vzato přes 10.000 zajatců a více než 100 děl.

Nejbližší dny ukázaly však něco jiného.

V jednom z pozdravných telegramů zaslanych inspektoru dělostřelectva XII. sboru mluvilo se o tom, že rachot jeho dělostřelectva věští vítězství. Ve skutečnosti byla tato palba pohřební salvou ruské armádě a s historického hlediska závěrečným akordem aktivní účasti Ruska ve světové válce.

Došlo k tarnopolským událostem a 8. armáda, aby nebyla odříznuta, musila kvapně ustoupit. To se odrazilo i na vojsku XII. sboru. Třebaže tam meetingů ještě nebylo, počaly již přicházeti stížnosti na únavu, projevy o nutnosti směny. Všecko skončilo hroznými událostmi v Kaluži, kde vojáci, opivše se rozkradenými zásobami alkoholu, dopustili se mnohých vražd a zvíreckých činů, kterými utrpělo místní obyvatelstvo. Přes to ustoupil sbor pod tlakem nepřítele v pořádku a pošed kolem 100 km, postavil se na

posici podél řeky Zbruči, na státních hranicích. Jako na jednu z epizod tohoto ústupu možno poukázat na hrdinskou ataku nově postaveného polského hulánského pluku na Němce u vesnice Pasečna. Za příklad rozkladu vojska může posloužit tento fakt: při obsazování posice na ř. Zbruči některé roty, které měly střídati jiné roty na posici, našly v příslušných rotních úsecích místo rot jen jejich důstojníky.

Boje 8. armády měly pro další období vnitřní politiky Ruska za následek, že byl generál Kornilov jmenován nejprve vrchním velitelem jihozápadní fronty a potom i vrchním velitelem celé armády. Další události jsou všeobecně známy...

★

Hrou osudu se stalo, že mezi ruským důstojnictvem, vyhnaným z vlasti a našedším pohostinný krov v Československu, je bezděkným hostem i bývalý inspektor dělostřelectva XII. sboru, kterému právem přináleží hlavní část zásluhy o úspěch poslední ruské ofensivy na rakouské frontě. Bylo by zajímavé vyslechnouti názor o popisovaných událostech účastníků bojů, kteří v té době byli v posicích na druhé straně, proti ruským vojskům, abychom měli možnost udělati si správný obraz a učiniti závěry, které by mohly býti s užitekem jak pro historii, tak pro vojenství; zvláště by bylo žádoucí objasniti podrobnosti činnosti dělostřelectva.

Kapitán CHLUMSKÝ:

## *Maďarský cvičební řád pro pěchotu.*

(1. sešit.)

Již v roce 1925 vydalo maďarské honvédské ministerstvo Cvičební řád pěchoty (MCŘP.). Máme dnes před sebou jeho I. díl (1. sešit), obsahující charakteristiku pěchoty, její výzbroje a všeobecné směrnice pro její výcvik.

Ustanovení maďarského řádu jsou pro nás ovšem svrchované zajímavá. Nejdůležitější z nich uvedeme doslova.\*)

Řekněme hned, že maďarský řád je velmi podrobný, jasný a promyšlený.

Jeho I. díl se dělí na tyto části:

Úvod.

Všeobecná pravidla.

Výcvik.

Přílohy;

nehledě k Předběžným poznámkám, jež obsahují vyjmenování předpisů, vztahujících se k výcviku pěchoty.

Prochšli se tedy pisatelé MCŘP. formálně do značné míry vzorem německým a stavějí cvičiteli před oči:\*\*)

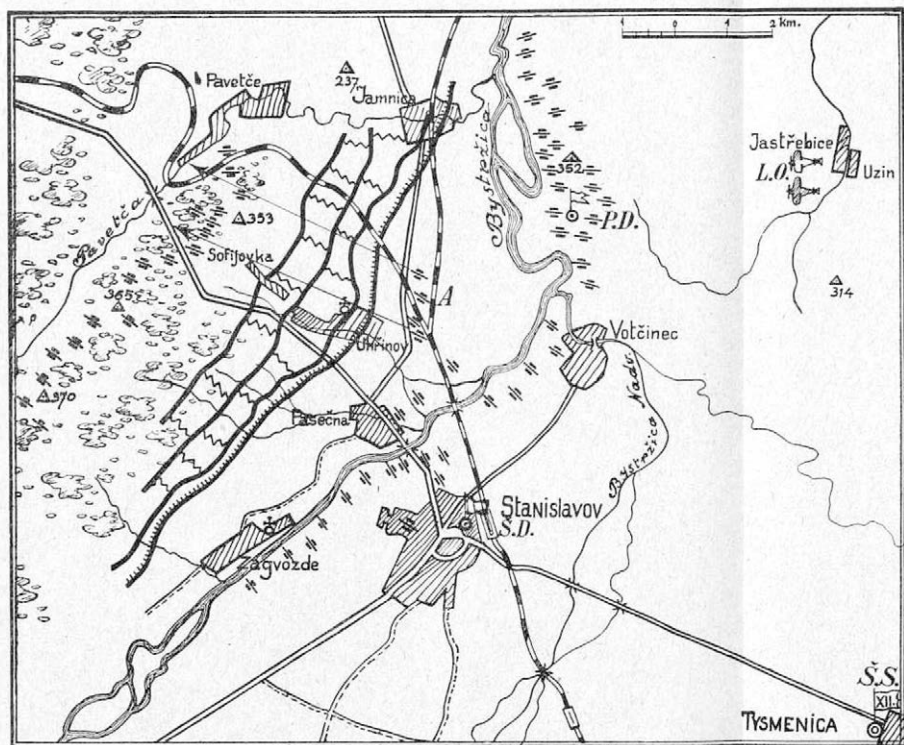
pěchotu v armádě (úvod),

prostředky jejího boje,

\*) Ježto shody i rozdíly nejlépe vysvitnou srovnáním názorů, doporučujeme čtenáři, aby, než bude v četbě pokračovati, si vzal k ruce náš P-I-1. Příslušné odstavce najde v poznámce.

\*\*) Ausbildungsvorschrift für die Infanterie (AVJ), I. díl.

Plk. V. Dobrynin: Práce ruského dělostřelectva v boji  
u Stanislavova v červencové ofenzivě roku 1917;  
jeho posice.



Š. S. = Štáb armádního sboru.

Š. D. = Štáb dělostřelectva.

P. D. = Pozorovatelna velitele dělostřelectva.

L. O. = Letecký oddíl velitele dělostřelectva.

A. = Lehký děl. oddíl pro palbu plynovými granáty.